

KKO:N RATKAISUT KOMMENTEIN

II
2017

Toimittanut Pekka Timonen

ALMA TALENT
Helsinki 2018

Tilaa KKO:n ratkaisut kommentein 2017:II -teos
Alma Talent Shopista: shop.almatalent.fi

KKO:n ratkaisuja on seurattu
numerosta 2017:50 (antopäivä 3.7.2017)
numeroon 2017:98 (antopäivä 29.12.2017) saakka.

Julkaisija ja kustantaja
Alma Talent Oy

Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3179-1
ISSN 1456-3312

Taiton suunnittelu
Maria Mitrunen

BALTO print, Liettua 2018

Ryhdyimme vuoden 1998 alussa julkaisemaan KKO:n ratkaisut kommentein -teosta, jossa eri oikeudenalojen asiantuntijat kattavasti kommentoivat kaikki KKO:n antamat ratkaisut. Lähtökohtana oli tarjota suomalaiselle lakimieskunnalle käyttökelpoinen työväline, jonka avulla oikeuskehityksen seuraaminen ja uusimpienkin ratkaisujen hyödyntäminen olisi entistä helpompaa. Teoksen ensimmäinen nide ilmestyi vuoden 1998 syyskuussa. Nyt käsillä oleva teos sisältää vuoden 2017 jälkimmäisen puolikkaan kaikki ratkaisut.

KKO:n ratkaisut kommentein -teos on kahdenkymmenen ilmestymisvuotensa aikana vakiinnuttanut asemansa luotettavana oikeustapauskommentaarina. Sarjan teosten myötä kaikki annetut ratkaisut tulevat kommentoituiksi tuoreeltaan.

Kustantajana kiitämme teoksen vastaavaa toimittajaa, dosentti *Pekka Timosta*, sekä muita kirjoittajakuntaan kuuluvia eri oikeudenalojen asiantuntijoita heidän merkittävästä panoksestaan.

Lopuksi toivomme saavamme lukijoilta teoksen rakennetta ja sisältöä koskevaa palautetta ja kehittämisehdotuksia, jotta julkaisu palvelisi käyttäjäkunnan tarpeita mahdollisimman hyvin.

Helsingissä 30.3.2018

ALMA TALENT

Lukijalle

Korkeimman oikeuden ratkaisut kommentin -julkaisu sisältää korkeimman oikeuden julkaistut ratkaisut (ns. vuosikirjaratkaisut). Julkaisu sisältää kunkin tapauksen osalta koko ratkaisuselosteen. Keskeinen osa ovat kuitenkin jokaiseen ratkaisuun laaditut kommentit. Niistä ilmenevät ratkaisun sisältö ja perustelut sekä kirjoittajan arvio ratkaisun merkityksestä ja prejudikaattiarvosta. Kommentteihin on lisäksi liitetty tapausten hyödyntämisen kannalta tärkeää oheisaineistoa: tiedot aiemmasta samaan ongelmaan liittyvästä oikeuskäytännöstä, viittauksia oikeuskirjallisuuteen ja esitöihin sekä merkintä tapauksen sijoittamisesta lakikirjaan.

Korkeimman oikeuden ratkaisut kommentin ilmestyy sekä kahtena painettuna niteenä (tammi–kesäkuussa sekä heinä–joulukuussa annetut KKO:n ratkaisut) että kustantajan digitaalisessa Fokus-palvelussa. Digitaalisessa palvelussa ovat saatavilla myös aiempien painettujen teosten sisältämät kommentit vuodesta 1998 alkaen. Tämä vuosikirjan nide sisältää ratkaisut 2017:50–98.

Korkeimmalla oikeudella ja sen ennakkopäätöksillä on hyvin merkittävä rooli Suomen oikeuselämässä. Kuitenkin ennakkopäätöksistä käyty keskustelu on usein ollut vähäistä, eikä niiden merkitystä oikeusjärjestelmän kehittäjänä ja muotoajana ole aina ollut helppo mieltää. Tämän kommentaarin tavoitteena on korjata tätä asiantilaa. Kun kaikki ratkaisut kommentoidaan, lukija voi helposti muodostaa käsityksen sekä KKO:n ratkaisu-toiminnasta yleisesti että kunkin ratkaisun merkityksestä erikseen.

Kommentit on laadittu käytännön lakimiesten tarpeita silmällä pitäen. Erityistä huomiota

on kiinnitetty siihen, että kommentin avulla sekä saa nopeasti käsityksen ratkaisusta ja sen merkityksestä että löytää tiedot sellaisesta lisäinformaatiosta, jota asiaan syventymiseksi tarvitaan. Kommentit on siksi laadittu vakio-muotoon. Jokaisen ratkaisun osalta teos sisältää seuraavat elementit:

1. Ratkaisun numero ja otsikkoteksti

Ratkaisun numeron ja KKO:n laatiman otsikon yhteyteen on liitetty kommentin kirjoittajan tai vuosikirjan toimittajan laatima asiaotsikko, josta ilmenee, mistä ratkaisussa on keskeisesti ollut kysymys. Ratkaisujen ruotsinkieliset otsikot on sijoitettu luettelona teoksen loppuun.

2. Tieto siitä, miten ratkaisu on sijoitettu lakikirjaan

Tämä sisältää säädöksen signumin lakikirjassa sekä säädöksen nimen tai lyhenteen ja tapauksen tarkan sijoituskohdan. Yleensä lakikirjaan on otettu tapauksen otsikko tai osa siitä; toisinaan kuitenkin vain viittaus tapausnumeroon. Lakikirjaviittaukset antavat lukijalle tietoa ratkaisuun liittyvistä lainkohdista KKO:n omien lakiviittausten ohella. Signumin avulla lainkohta löytyy helposti lakikirjasta.

3. Asiasanoitus

Asiasanoitus sisältää sekä KKO:n oman asiasanoituksen että kommentin laatijan tapaukseen liittämät asiasanat. KKO:n omat asiasanat on kursivoitu, jotta virallinen ja toimitettu aineisto erottuvat toisistaan.

4. Varsinainen kommentti,

jossa on kolme pääotsikkoa:

► *Mistä tapauksessa on kysymys?*

Tähän sisältyy lyhyt kuvaus ratkaisun faktoista ja keskeisestä ongelmasta. Siinä sekä täsmennetään, minkälaista tilannetta ratkaisu koskee, että tarvittaessa todetaan ratkaisun lopputulos.

► *Mihin ratkaisu perustuu?*

Tähän sisältyy analyysi ratkaisuperusteluista eli siitä, minkälaiseen argumentaatioon KKO on ratkaisunsa perustanut.

► *Mitä ratkaisusta seuraa?*

Tässä arvioidaan, minkälaisia vaikutuksia ratkaisulla on ja minkälaiseksi sen prejudisiaalinen merkitys muodostuu. Samalla tarkastellaan ratkaisun vaikutuksia oikeudellisen järjestelmän sisällä sekä nostetaan esiin siitä mahdollisesti aiheutuvia ongelmia. Lisäksi kommentit sisältävät viittauksia kirjallisuuteen, esitöihin ja oikeuskäytäntöön sekä arviointeja siitä, miten ratkaisu vastaa tai ei vastaa sitä tapaa, jolla ratkaistua ongelmaa on aiemmin hahmotettu.

5. Aiempi oikeuskäytäntö

Viittaukset sisältävät sekä KKO:n omat tapausviittaukset että kommentin laatijan lisäämiä tapausviittauksia. KKO:n omat tapausviittaukset on kursivoitu, jotta virallinen ja toimitettu aineisto erottuvat toisistaan.

6. Oikeuskirjallisuus ja esityöt

Viittaukset kohdistuvat uusimpaan ja keskeisimpään ratkaistua kysymystä koskevaan, pää-

osin kotimaiseen kirjallisuuteen ja tarvittaessa lainvalmisteluaineistoon.

7. Tapauksen koko ratkaisuseloste

Teksti on sama kuin Finlexissä.

Kommenttien kirjoitusvastuu on jaettu oikeudenaloittain siten, että teoksella on kahdeksan osastovastaavaa. Tämänhetkiset osastovastavat ovat professori *Antti Kolehmainen* (perhe- ja jäämistöoikeus), professori emeritus *Risto Koulu* (prosessi- ja insolvenssioikeus), hallitusneuvos *Tarja Kröger* (työoikeus), professori *Tapio Määttä* (ympäristöoikeus), yliopistonlehtori *Jaana Norio-Timonen* (yleissiviilioikeus), professori *Matti Tolvanen* (rikos-oikeus) ja professori emeritus *Jarmo Tuomisto* (esine- ja vakuusoikeus). Yritystoimintaa koskevan sääntelyn alaan kuuluvien ratkaisujen kommentoinnista vastaa julkaisun toimittaja *Pekka Timonen*. Eri alojen kommenttien kirjoittajina on osastovastaavien lisäksi ollut useita muita tutkijoita ja muita oman alansa asiantuntijoita. Kiitän lämpimästi kaikkia kirjoittajia hyvin sujuneesta yhteistyöstä ja korkeatasoisesta työstä. Saman kiitoksen ansaitsee teoksen kustannustoimittaja, *OTK Juha Nurro*, joka on osallistunut paitsi tekniseen myös sisällölliseen toimitustyöhön.

Tämä kommentaari on laadittu käytännön lakimiehen työkaluksi. Teoksesta on saatu käyttäjiltä arvokasta palautetta, joka on myös otettu huomioon kommentaarin toteutuksessa. Jotta julkaisu täyttäisi tehtävänsä mahdollisimman hyvin, sitä tietenkin pyritään jatkuvasti kehittämään ja parantamaan. Palaute ja parannusehdotukset ovat siksi erittäin tervetulleita.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2018
Pekka Timonen

Kirjoittajat

Halila, Heikki, siviilioikeuden professori, Helsingin yliopisto

Hemmo, Mika, siviilioikeuden professori, Helsingin yliopisto

Hyttinen, Tatu, tutkijatohtori, Turun yliopisto

Kallio, Heikki, yliopistonlehtori, rikos- ja prosessioikeus, Itä-Suomen yliopisto

Kolehmainen, Antti, perhe- ja jäämistöoikeuden professori, Itä-Suomen yliopisto

Koulu, Riikka, oikeuden ja digitalisaation apulaisprofessori, Helsingin yliopisto

Koulu, Risto, prosessioikeuden professori emeritus, tutkimusjohtaja

Koulu, Sanna, perhe- ja lapsioikeuden yliopistonlehtori, Lapin yliopisto

Kröger, Tarja, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Kukkonen, Reima, rikos- ja prosessioikeuden yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Launiala, Mika, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

Lindfors, Heidi, prosessi- ja insolvenssioikeuden yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

Määttä, Tapio, ympäristöoikeuden professori, Itä-Suomen yliopisto

Norio-Timonen, Jaana, kauppaoikeuden yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

Norros, Olli, vakuutus- ja vahingonkorvaus-oikeuden apulaisprofessori, Helsingin yliopisto

Pihlajarinne, Taina, tekijänoikeuden professori, Helsingin yliopisto

Tapani, Jussi, rikosoikeuden professori, Turun yliopisto

Timonen, Pekka, kauppaoikeuden dosentti, Helsingin yliopisto

Tolvanen, Matti, rikos- ja prosessioikeuden professori, Itä-Suomen yliopisto

Turunen, Santtu, tutkija, Helsingin yliopisto

Vaitoja, Jari, tutkija, Helsingin yliopisto

Viitanen, Marko, oikeustieteen tohtori

Viljanen, Pekka, rikos- ja prosessioikeuden professori emeritus

Vuorenpää, Mikko, rikosprosessioikeuden professori, Lapin yliopisto

Sisällys

Lukijalle	7	
Kirjoittajat.....	9	
Sisällys	10	
Lyhenteitä	12	
KKO 2017:50	Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja rangaistuksen mittaaminen ... 15	
KKO 2017:51	Rangaistustajin valinta lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä 38	
KKO 2017:52	Törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu..... 51	
KKO 2017:53	Vesijätön lunastamisen edellytykset	62
KKO 2017:54	Jatkokäsittelylupa ja lapsen etu	76
KKO 2017:55	Työn tarjoamis- ja koulutusvelvollisuus määräaikaisen työsopimuksen päättyessä.....	83
KKO 2017:56	Luvattoman taksiliikenteen harjoittaminen ja rikoshyödyn menettäminen	97
KKO 2017:57	Pakottamisrikoksen ja ryöstöön yllytyksen suhde	109
KKO 2017:58	Osakeyhtiön konkurssihakemusta koskeva toimivalta	114
KKO 2017:59	Yhdyskuntapalvelu ja uusi vankeusrangaistus	120
KKO 2017:60	Ulkomaisten tuomien ottaminen huomioon rangaistuksen lievennyksenä	124
KKO 2017:61	Asiantuntijan oikeus palkkioon	132
KKO 2017:62	Jatkokäsittelylupa väärennysrikosta koskevassa asiassa.....	135
KKO 2017:63	Vakuuden arvon määrittäminen yrityksen saneerauksessa	140
KKO 2017:64	Factoringvakuuden takaisinsaanti konkurssissa.....	147
KKO 2017:65	Todisteiden hyödyntämiskielto	154
KKO 2017:66	Yhdyskuntapalveluun tuomitsemisen esteet	163
KKO 2017:67	Lahjusrikoksen tunnusmerkistön täyttyminen.....	169
KKO 2017:68	Jatkokäsittelylupa tapaamisoikeuden täytäntöönpanoasiassa.....	182
KKO 2017:69	Raiskausrikoksen törkeysarviointi.....	187
KKO 2017:70	Tuomarin esteellisyys	202

KKO 2017:71	Rakennusurakan hinnan sovittelu	209
KKO 2017:72	Ulosottovalitusasiassa annetun ratkaisun sitovuus	220
KKO 2017:73	Syyttömästi pidätetyn ja vangitun kärsimyskorvaus	226
KKO 2017:74	Tuotevahingon korvattavuus kauppalain nojalla.....	238
KKO 2017:75	Veropetos ja vältetyn veron määrä	245
KKO 2017:76	Oikeus käräjäoikeuden suulliseen käsittelyyn.....	251
KKO 2017:77	Riitaisen asian ratkaiseminen pääkäsittelyä toimittamatta.....	258
KKO 2017:78	Itsekriminointisuoja	265
KKO 2017:79	Toimivalta vapaudenmenetyksajan vähentämisessä.....	276
KKO 2017:80	Virhe teleliittymän myynnin suorituksessa.....	283
KKO 2017:81	Työnantajavelvoitteiden rikkomisen syy-yhteys varallisuusvahinkoon...	293
KKO 2017:82	Suostumuksen peruuttaminen tunnustamisoikeudenkäynnissä.....	298
KKO 2017:83	Markkinoinnissa esitetyn hintalupauksen harhaanjohtavuus.....	305
KKO 2017:84	Valtion korvausvastuun vanhentuminen.....	316
KKO 2017:85	Tekijänoikeusvalvontaan tarvittavien tietojen luovuttaminen.....	330
KKO 2017:86	Yhteistoimintalain soveltamisalan määräytyminen	337
KKO 2017:87	Osituksen moite	347
KKO 2017:88	Rangaistuksen mittaaminen törkeässä dopingrikoksessa.....	354
KKO 2017:89	Sähköpostivalitus ja asian tutkimatta jättäminen hovioikeudessa	366
KKO 2017:90	Rasitteen määrääminen oikeutetun kiinteistön yksinomaiseen käyttöön...	373
KKO 2017:91	Asuinhuoneiston vuokrasopimusta koskevan takauksen enimmäismäärä	380
KKO 2017:92	Virkavelvollisuuden rikkominen	386
KKO 2017:93	Todistelun suullisuus ja syytetyn vastakuulustelu-oikeus	402
KKO 2017:94	Palkkaturvasaajat ja vastuun samastus	415
KKO 2017:95	Menettämisseuraamus sukupuoliseellisyyssjutussa	423
KKO 2017:96	Masennuksen syy-yhteys työtapaturmaan	434
KKO 2017:97	Oikeusaste-esteellisyys ja asian samuus	441
KKO 2017:98	Veropetos ja kirjanpitorikos	450
Rättsfallsrubrikerna.....		468
Asiasanahakemisto		482
Oikeustapaushakemisto		488